

India országos információs hálózatai és rendszere

India országos információs rendszere több intézmény szoros együttműködésén alapul. A Nemzeti Informatikai Központ a kormányzat információs igényeit elégíti ki. A NISSAT ágazati elven épül fel, s külön központok és alrendszerek látják el a bőriparat, az egészségügyet, a bioenergiát, az élelmiszeripart, a gépipart, a gyógyszeripart, a környezetvédelmet, a társadalomtudományokat, a természettudományokat, a közlekedést. A szabadalmi információkat külön alrendszer szolgáltatja. Megkülönböztetett helyet foglal el a NISSAT-ban az Indiai Országos Tudományos Dokumentációs Központ.

Országos Informatikai Központ

A Nemzeti Informatikai Központ (National Informatics Centre = NIC) megbízta az indiai kormány által felállított NICNET-et a városokon belüli, ill. városközi számítógépes hálózatok létrehozásával, hogy összeköthesse a központi kormány minisztériumait és hivatalait az egyes tagállamokéival, továbbá a kapcsolódó félkormányzati és autonóm szervezetekkel, egy kormányzati osztott információs rendszer felállítására érdekében.

Mára a NIC országos és nemzetközi hírű szervezetté vált, amely büszke lehet több területen tett kezdeményezéseire: elsőként fejlesztett ki számítógépes hálózatot a kormányzati vezetők információrendszere számára, létrehozta az Asiad-82 hálózatát, továbbá egy másik hálózatot az el nem kötelezett országok 1983-as csúcstalálkozója. Több mint 2000 műszaki szakember az indiai kormány negyvennél több minisztériumát, ill. a kapcsolódó szervezeteket szolgálja ki egy több mint 20 – kisszámítógépre épülő távoli elérésű – munkaállomást magában foglaló, számítógépes hálózaton keresztül. Ennek központjában egy Cyber 170/720-as "gazdagép" áll, amelyet az ENSZ fejlesztési programja (UNDP) pályázatán nyertek, és amely az ország legnagyobb kapacitású számítógépei közé tartozik.

Országos Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (NISSAT)

A NISSAT (National Information System for Science and Technology) tágabb értelemben vett célja, hogy nagyszámú információs forrást, rendszert és szolgáltatást hálózatban kapcsoljon össze és koordináljon egy átfogó intézmény irányítása alatt.

A NISSAT tevékenységének első szakaszában négy ágazati központ létesült:

1. Bőripari ágazati információs központ (Sectoral Information Centre on Leather Technology = NICLAI), a Központi Bőripari Kutatóintézet keretében (Madrász);
2. Élelmiszeripari ágazati információs központ (Sectoral Information Centre on Food Technology = NICFOS), a Központi Élelmiszeripari Kutatóintézet keretében (Mysore);
3. Gépipari ágazati információs központ (Sectoral Information Centre on Machine Tools = NICMAP), a Központi Gépipari Kutatóintézet keretében (Bangalore);
4. Gyógyszeripari ágazati információs központ (Sectoral Information Centre on Drugs and Pharmaceuticals = NICDAP), a Központi Gyógyszerkutató Intézet keretében (Lucknow).

A meglévő négy központon kívül javasolták további 20 új központnak a beillesztését a NISSAT-hálózatba. A megvalósítás üteme egyrészt attól függ, hogy az egyes intézmények mennyire vannak felkészülve a nemzeti központként való működésre (a NISSAT pénzügyi segítségével vagy anélkül), másrészt az ENVIS, BTIS stb. párhuzamosan futó programjaitól. A jövőben két átfogó ágazati központ (a Pune-ban működő Országos Vegyészeti Laboratóriumban vegyészeti, az ahmedabadi ATIRA keretében pedig textilipari), továbbá három kisebb ágazati központ létesül.

Az országos kristályfizikai információs központ (NICRYS) Madrász kristály- és biofizikai intézetében működik, a NISSAT támogatásával. Ez támogatja az Országos Dokumentumellátó Központot; a káderfejlesztést a különféle információs tanfolyamok szervezése segíti.

A NISSAT az UNISIST és az ASTINFO (az ázsiai és csendes-óceáni övezet államainak regionális tudományos-műszaki információs együttműködési hálózata) helyi megfelelője.

A NISSAT felelős az általa, ill. a támogatásával előállított termékek és szolgáltatások menedzseléséért, az egyéb hálózatokkal (NIC, ENVIS, BTIS stb.), intézményekkel (INSDOC, PID, DESIDOC stb.), szakmai egyesületekkel (IASLIC, SIS, CSI, ISTA, MCI, ILA stb.), valamint az egyéni szakértőkkel folytatott együttműködésért, a tudományos-műszaki tájékoztatás általános fejlesztésének tervéért. Ennélfogva a megvalósítást szolgáló mechanizmusnak részletesnek, egyben átfogónak kell lennie.

Orvostudományi Információs Rendszer

Az oktatás, a kutatómunka és az orvosi gyakorlat információellátásának igényét országunkban már jó néhány évtizede érzékeljük. Valószínűleg a Bhorebizottság jelentése (1946) volt az első hivatalos megnyilatkozás, amely felismerte egy olyan központi orvostudományi könyvtárnak a szükségességét, amely köré egy életképes és értelmes, országos orvosi könyvtári szolgáltatást lehetne kiépíteni. Később különféle bizottságokban és szakmai fórumokon erőteljesebben fogalmazódott meg az ilyen könyvtári rendszer iránti igény. De az orvostudományi könyvtári és információs hálózat elképzelése a hetvenes években kapott igazán lendületet, ténylegesen pedig csak a nyolcvanas években kezdett testet öltetni.

Orvostudományi könyvtárak és információs központok

Három címjegyzék szolgáltat adatokat ezekről az intézményekről:

- ▶ World Health Organization. Regional Office for South-East Asia. *Directory of health science libraries in India*. Újdelhi, 1979. – Az Egészségügyi Világszervezet regionális irodájának kiadványa száz orvostudományi könyvtárat sorol fel Indiából.
- ▶ India. National Institute of Health and Family Welfare. National Documentation Centre. *Directory of health science libraries and documentation centers in India*. Újdelhi, 1980. – Az indiai országos egészségügyi és családsegítő intézet címjegyzéke 140 intézményről tesz említést.
- ▶ India. Directorate General of Health Services. National Medical Library. *Directory of medical libraries in India*. – Újdelhi, 1980. – Az egészségügyi ellátás főigazgatóságának kiadványa 375 könyvtárat ismertet.

A valóságban 650-nél is jóval több orvostudományi könyvtár működik a képző intézmények, kutatóintézetek, társaságok, kórházak stb. keretében. Az országban kifejezetten hiány van kórházi könyvtárakból. Az utóbbi két évtizedben viszont egy sor biztató fejleményt láthattunk:

Országos Orvostudományi Könyvtár

Az Országos Orvostudományi Könyvtárat (National Medical Library = NML) az indiai kormány 1966 áprilisában hozta létre. Az utóbbi években szolgáltatásait korszerűsítették és bővítették. Az NML dokumentációs központja ma már gyorstájékoztató és témafigyelő szolgáltatásokat is működtet a havonta kiadott szakrepertórium (*Index to Indian Medical Periodicals*) mellett. Ezenkívül az ország orvostudományi könyvtárosainak munka melletti alapozó képzését is megkezdtek. Az NML mint a HELLIS (Health Literature, Library and Information Services) hálózat országos csomópontja feldolgozza a MEDLINE keresési kérdéseit, fénymásolást vállal, továbbá fénymásolatban beszerzi az Indiában nem hozzáférhető műveket.

Az intézmény összeállította az indiai orvostudományi könyvtárak címjegyzékét. Részt vett az indiai orvostudományi szakirodalom repertorizálásában az Egészségügyi Világszervezet délkelet-ázsiai regionális irodáján keresztül az *Index Medicus* számára.

Az orvostudományi szakirodalom bibliográfiai ellenőrzését Indiában a következő, folyamatosan megjelenő kiadványok oldják meg:

- ▶ Az NML (Újdelhi) kiadja az indiai orvostudományi folyóiratok negyedéves repertóriumát (*Index to Indian Medical Periodicals*), egy negyedéves egészségügyi szakirodalmi gyorstájékoztatót (*Chetna*) jelentet meg, a *Library Bulletin*ben pedig közreadja a könyvtár havi gyarapítási jegyzékeit.
- ▶ Az Országos Táplálkozástudományi Intézet (Hyderabad) kéthavonta kiadja a *Nutrition in Health and Disease: Current Literature* c. táplálkozástudományi információs folyóiratát, valamint az intézet új beszerzéseinek jegyzékét.
- ▶ A Központi Gyógyszerkutató Intézet (Lucknow), a NICDAP ágazati tájékoztatási rendszerének keretében közreadja a *Drugs and Pharmaceutics: Current Indian Titles* c. havi bibliográfiáját, a *Drugs and Pharmaceutics: Industrial Highlights* c. havi gyógyszeripari szemlét, továbbá szintén havonta a *Drugs and Pharmaceutics: Patent Awareness Bulletin* c. szabadalmi értesítőt.
- ▶ A Tudományos és Ipari Kutatási Tanács kiadói és információs igazgatósága havonta kétszer kiadja a *Medical and Aromatic Plants Abstracts* c. referáló folyóiratát a gyógynövényekről.
- ▶ Az *Indian Science Index* c. éves bibliográfia az Indiai Dokumentációs Szolgálat kiadásában jelenik meg.
- ▶ A Kongresszusi Könyvtár ázsiai könyvbeszerzési ügynöksége (Újdelhi) havonta adja ki *Accessions Lists: Asia* c. regionális gyarapítási jegyzékét.
- ▶ Az Országos Környezetvédelmi Kutatóintézet (Nagpur) kiadja a *Guide to Current Literature in Environmental Health Engineering and Science* c. szakirodalmi kalauzt.

- ▶ Az Országos Egészségügyi és Családsegítő Intézet egy negyedéves dokumentációs jegyzéket, valamint egy ugyancsak negyedéves gyarapodási jegyzéket jelentet meg.
- ▶ Az Egészségügyi Világszervezet délkelet-ázsiai regionális irodája éves egészségügyi bibliográfiát ad ki.
- ▶ Az Indiai Közegészségügyi Intézet évente kiadja a szakirodalom összefoglalóit (*Public Health Literature Abstracts*).
- ▶ A viselkedéstudományok központja kiadja az *Indian Psychological Abstracts* c. negyedéves referáló folyóiratot.

Bioenergiail információs rendszer

1973 óta minden fejlett és fejlődő ország foglalkozik az új, ill. megújítható energiaforrások fejlesztésével és hasznosításával. Az olajválság vezetett el ide, mivel a világ olajkincse a becslések szerint már csupán 50–60 évre elég. Az olajforrások kimerülése miatt a világ komoly energiaválsággal néz szembe, hacsak idejében nem bukkannak fel alternatív energiaforrások.

A megújítható energiaforrások közül csakis a bioenergia lenne képes kielégíteni a jövő folyékony tüzelőanyag-szükségletét.

A ma többé-kevésbé felfogadott becslés szerint a föld alatti ásványolaj-tartalékok a 21. század közepéig tartanak ki. A tudományos és műszaki kutatások nagy hányada irányul olyan új energiaforrások felkutatására, amelyek alternatívát jelenthetnek az ásványolajjal szemben.

Környezetvédelmi információs rendszer

A környezetvédelemmel foglalkozó információs rendszert nem úgy kell tekinteni, mint amely csak egyetlen ágazatát, ahogy pl. a mezőgazdaság, erdészet, közegészségügy vagy a bányászat területén működők. A 6. ötéves terv (1980–85) dokumentumból idézve: "A környezetet nem szabad az országos fejlesztési tevékenység különálló területeként felfogni. Úgy kell szemlélni, mint valamennyi ágazat terveinek és programjainak egy dimenzióját. Ez akkor válik nyilvánvalóvá, ha a környezetvédelem kérdését valós összefüggéseiben értelmezzük."

Ami igaz a környezetre, az igaz a környezetvédelmi információs rendszerre is, amelynek foglalkoznia kell a környezet különböző szektorainak minden releváns aspektusával. A környezetvédelemmel mint multidiszciplináris tárgykörrel foglalkozó információs rendszer fejlesztése meglehetősen bonyolult, ha összevetjük az egyes különálló témaköröket lefedő, ill. meghatározott vállalkozásokhoz vagy problémakörökhöz kötődő témaköri információs rendszerek fejlesztésével. A környezettel összefüggő tárgykörökről az alábbiak alapján alkothatunk hozzávetőleges képet:

A környezetvédelemmel kapcsolatos szakterületek

- ▶ háziállatok és vadállatok életfeltételei,
- ▶ a sivatag ökológiája,
- ▶ képzés és ismeretterjesztés,
- ▶ napenergia, szélenergia, ár-ápály erőművek stb.,
- ▶ a Himalája ökológiája,
- ▶ az ember egészségügye,
- ▶ emberi települések,
- ▶ tájékoztatásügy,
- ▶ földhasználat,
- ▶ törvényalkotás,
- ▶ vezetés és tervezés,
- ▶ bányászat,
- ▶ tengeri ökológia,
- ▶ szabályozás és felmérés,
- ▶ az emberiség természeti öröksége,
- ▶ megújítható és nem megújítható természeti erőforrások,
- ▶ növényi élet,
- ▶ a környezetszennyezés (víz- és levegőszennyezés, zaj stb.) visszaszorítása,
- ▶ népesedés,
- ▶ társadalmi-gazdasági szempontok,
- ▶ technológia és ipar,
- ▶ idegenforgalom,
- ▶ toxikológia (vegyszeranyagok, élelmiszerek stb.),
- ▶ közlekedés,
- ▶ hulladékkezelés,
- ▶ egyéb.

Két említésre méltó eset

A "csendes völgy" (Silent Valley) és a "Taj" két olyan példa az utóbbi évekből, amelyek vitákat váltottak ki, és nemzetközi érdeklődést keltettek. A "csendes völgy" esetében felforrósodott viták folytak egy vízi erőmű telepítéséről, amely gazdaságilag nagy népességet szolgált volna, ugyanakkor elpusztította volna a sűrű erdővel borított, a világon egyedülálló Nyugati Ghats ökológiai egyensúlyát. Ilyen ügyekben csak úgy születet ésszerű döntés, ha előzetesen részletekbe menően tanulmányozzák a mellette és az ellene felhozható érveket. E célból szükség van az erdővel, a növényzettel és az állatvilággal (különösen a régióban fenyegetett fajokkal) kapcsolatos, továbbá számos más témájú információra. Ha ez az információ pillanatnyilag hiányzik, akkor mielőbb össze kell gyűjteni és elemezni. Ugyanez áll a "Taj"-ra, amikor is a Taj Mahal márványát érő levegőszennyező anyagok forrásáról, a védekezés lehetőségeiről stb. kell az információkat összegyűjteni és elemezni, hogy helyes döntés születessen. Hasonló ügyek időről időre felvetődnek. Hogy az ilyen ügyek dinamikájával lépést lehessen tartani, a környezetvédelmi információs rendszer fontossága egyre nő. Nagy szerepe van az egyes speciális problémák, valamint régiók alakulására vonatkozó előzetes információknak.

ENVIS

A környezetvédelmi minisztérium – a központi kormány által jóváhagyott – környezetvédelmi-információs rendszerének (ENVIS) központja a minisztériumban működik. A rendszer céljai a következők:

Hosszú távú célok

- ▶ környezetvédelmi gyűjtemény és információsztársugárzó központ kiépítése;
- ▶ modern technológiák alkalmazása környezetvédelmi jellegű információk gyűjtésére, feldolgozására, megőrzésére, visszakeresésére és terjesztésére;
- ▶ a környezetvédelmi információs technológia terén folytatott kutatás, fejlesztés és innováció támogatása és elősegítése.

Közvetlen célok

- ▶ a jelenlegi igényeknek megfelelő és az információt használók, termelők, feldolgozók és terjesztők jövőben várható igényeit kielégíteni képes országos környezetvédelmi információs szolgáltatás nyújtása;
- ▶ az információnak a használókhoz való gyors továbbítását mint végső célt szolgáló tároló, visszakereső és szétsugárzó kapacitások kiépítése;
- ▶ az országos és nemzetközi együttműködés és kapcsolatteremtés elősegítése a környezettel összefüggő információ cseréje érdekében;
- ▶ a környezetvédelmi információfeldolgozó és -hasznosító kapacitások fejlesztését célzó oktatás és szakemberképzés, ill. ilyen programok szorgalmazása, támogatása és segítése;
- ▶ az információcsere elősegítése a fejlődő országok között.

A rendszert az adatbázis-megosztás elve alapján, decentralizáltan fejlesztik. A rendszerben összesen tíz alközpont fog működni az ország kiválasztott intézményeiben, több szakaszban, a környezetvédelem különböző tárgykörében. Például környezetszennyezés (CBPCWP, Újdelhi); mérgező vegyi anyagok (ITRC, Lucknow); környezetkímélő technológia (SDA, Újdelhi), a környezetvédelem és a tömegtájékoztatás összefüggései (ESG, Újdelhi); a tengerpart ökológiája (Andhra Pradesh Állami Egyetem, Visakhapatnam); a megújítható energia és a környezet (TERI, Újdelhi); ökotoxikológia, a hulladékok biológiai lebomlása, a környezetre gyakorolt hatások felmérése és elemzése (Annamalai Egyetem); a Nyugati Ghats ökológiája (IIS, Bangalore); környezetkezelés (EPCO, Bhopal); munkaegészségügy (NIOH, Ahmedabad). Az ENVIS az alábbi munkaterületeken fejt ki tevékenységét:

- ▶ koordináció, hálózatfejlesztés,
- ▶ információgyűjtés és adatkezelés,
- ▶ adatbankok és számítógépes szolgáltatások,
- ▶ a könyvtár dokumentációs tevékenysége,
- ▶ információelemzések, környezetvédelmi statisztikák, rendszervizsgálatok,
- ▶ kiadói tevékenység,

- ▶ az információk szétsugárzása, műszaki tájékoztató szolgálat.

A NIC miniszámítógépes rendszerének (LSI-2 gépen), valamint egy – a NIC Cyber 720-as rendszeréhez kapcsolt – számítógépes terminálnak az installálása folyamatban van a központban, az ENVIS tevékenységének keretében.

Országos társadalomtudományi információs rendszer

A társadalomtudományok területén a kutatási és fejlesztési mechanizmus kialakításának gondolata nem régi keletű. Új eszméket, új próbálkozást és új lendületet jelent annak érdekében, hogy a fejlesztési erőfeszítéseknek nagyobb ereje és hatása legyen. A társadalomtudományok egyre inkább interdiszciplináris jellegűekké válnak. Több, eredetileg tisztán természettudományosnak tekintett témakörnek megvan a maga társadalomtudományi aspektusa is. Bár Indiában az országos társadalomtudományi információs rendszer gondolata kezd elfogadottá válni, még nem öltött konkrét formát. Ebben a helyzetben szükség van a kormány tevőleges segítségére.

Társadalomtudományi intézmények Indiában

Az Indiai Társadalomtudományi Kutatási Tanács megalakítása új dimenzióval bővíti az indiai társadalomtudományi kutatásokat. Fennállásának rövid ideje alatt a tanács létrehozott egy Országos Társadalomtudományi Dokumentációs Központot (National Social Science Documentation Centre = NASSDOC), hogy irányt szabjon a társadalomtudományok kutatási és fejlesztési tevékenységének. A tanács kutatássegítő tevékenysége keretében egy társadalomtudományi adattárat hozott létre, ezzel nagy lépést tett előre a társadalomtudományi kutatások támogatása terén.

Országos társadalomtudományi információs rendszer

Az országos társadalomtudományi információs rendszer (National Information System in Social Sciences = NISS) létrehozására vonatkozó igényt a társadalomtudományok gyors fejlődésének és a társadalom fejlődésében betöltött szerepük növekvő elismerésének összefüggésében kell figyelembe venni.

Az országos információs hálózat a következő központokat foglalná magában:

- ▶ A NASSDOC – már működik.
- ▶ Az Országos Társadalomtudományi Könyvtár (NSSL) – felállítására javaslat született.
- ▶ Az Országos Társadalomtudományi Adattár (SSDA) – már működik.

- Ugyancsak működik a Könyvtárközi Forrásközpont (ILRC), de tovább kell fejleszteni, hogy alkalmassá váljon a forrásmegosztás minden aspektusának lefedésére.

Országos Természettudományi Információs Központ

India első országos természettudományi információs központja az Indiai Természettudományi Intézetben (Bangalore) kezdte meg működését. A központ korszerű referáló szolgáltatást fog nyújtani a fizika, kémia, matematika és a földtudományok legújabb trendjeiről az ország kb. 120 egyetemén dolgozó 20 ezer tudós, ill. szakember számára.

Visszapillantva azokra a fejleményekre, amelyek ennek a központnak a megalapításához vezettek, az erre vonatkozó javaslatot először 1976-ban, az UGC egyik konferenciáján vitatták meg. Majd négy regionális információs központ létesítését vették tervbe az egész ország ellátására. Végül 1983 áprilisában döntés született egy országos természettudományi központ létrehozására egy olyan intézmény keretében, ahol már megvolt a szükséges infrastruktúra.

A tevékenység központjául az Indiai Természettudományi Intézetet választották, ahol kiterjedt könyvtári és folyóirat-szolgáltatások működtek. A hatóságok úgy határoztak, növelni kell az intézet könyvtárának anyagi forrásait, hogy az egész országot el tudja látni. Kb. 10 millió rupiás pénzügyi támogatást hagytak jóvá a számítógépes információs központ létrehozására. A központ rendszeresen meg fogja vásárolni külföldről az INSPEC-mágnesszalagokat. Az ezeken kapott adatokat egy adatbankba töltik át, onnan pedig a központ miniszámítógépére. Várhatóan az egyetemek szakkutatói az egyes szakterületek legfrissebb fejleményeiről havonta ingyenes referáló szolgáltatásban fognak részesülni

xeroxmásolatok formájában. Ezt megelőzően minden használatól megkérdezik, mely témakör érdekli. Ezek a fénymásolatok csak kivonatokat fognak tartalmazni; a részletesebb információra vonatkozó kéréseket térítési díj fejében elégitik ki a cikkek teljes szövegének másolataival.

Az országos közlekedési információs szolgáltatások hálózata

A közlekedési információs szolgáltatások hálózata (TISNET) a NISSAT-program része lesz, egyben a közlekedési ágazat információs központjaként működik majd. Tevékenységében érvényesíti a NISSAT politikáját és terveit.

A hálózat céljai és struktúrája

A közlekedési információs szolgáltatások hálózatának elsődleges célja az országosan fellelhető információs erőforrások összefogása, a meglévő információ hasznosításának javítása, valamint a közlekedési dolgozók információs igényeinek minden szinten való kielégítése. Nevezetesen:

- a közlekedésben dolgozó tervezők, döntéshozók, tanácsadók, konzultánsok és menedzserek, vezetők, kutatók, a gyakorlatban dolgozó mérnökök, egyetemi oktatók stb. jelenlegi és – fejlesztéssel – jövőbeli igényeit kielégítő információk szolgáltatása;
- a jelenlegi közlekedési információs források és szolgáltatások optimális kiaknázása, új szolgáltatások kifejlesztése, hogy hiteles és kimerítő teljesességű, gyors és elfogadható árú információkhoz jussanak a használók.

A hálózati szervezet a könyvtárak és információs központok különböző szintjeit foglalná magában (1. táblázat).

1. táblázat

Országos információs központ

Országos Közúti Információközpont	Országos Vasúti Információközpont	Országos Légi Információközpont	Országos Vízi úti Információközpont
CRRI	RDSO	DGCA	CIWTC
ASTRU	CBRR	ACS	CPA
BRO	CLW	AI	CWC
CIRT	DLW	ASD	CWPRS
HRS	ICF	CATC	DMET
IRC	MOR	CFA	HSL
MOT(R)	RB	DCA	IHH
NAT PAC	RIATT	GGC	IWAT
PWDs	RIMEE	IA	LBSNEC
SERC	RISSET	IAAI	MOT(S)
egyetemi tanszékek	RSC	RDGCA	NIO
mérnöki főiskolák	TELCO		kikötői trösztök

ACS	Aeronautical Communication Service (Légiközlekedési Szolgálat)	IA	Indian Airlines (Indiai Légiközlekedési Vállalat)
AI	Air India (Indiai Légiközlekedési Vállalat)	IAAI	International Airports Authority of India (India Nemzetközi Repülőtereinek Hatósága)
ASD	Air Safety Directorate (Légi Biztonsági Igazgatóság)	ICF	Integral Coach Factory (Egyesített Autóbuszüzem)
ASTRU	Association of State Road Transport Undertakings (Állami Közúti Közlekedési Vállalatok Egyesülete)	IHH	Institute of Hydraulics and Hydrology (Hidraulikai és Hidrológiai Intézet)
BRO	Border Road Organization (Határutak Szervezete)	IRC	Indian Roads Congress (Indiai Közúti Kongresszus)
CATC	Civil Aviation Training Centre (Polgári Repülési Oktatóközpont)	IWAI	Inland Waterways Authority of India (Indiai Belföldi Víziközlekedési Hatóság)
CBBR	Central Board of Railway Research (Központi Vasúti Kutatási Tanács)	LBSNEC	LBS Nautical and Engineering College (Tengerészeti és Hajómérnöki Főiskola)
CFA	Civil Flying Academy (Polgári Repülési Akadémia)	MOR	Ministry of Railways (Vasúti Minisztérium)
CIRT	Central Institute of Road Transport (Központi Közlekedési Intézet)	MOT(R)	Ministry of Shipping & Transport (Road Wing) (Hajózási és Szállítási Minisztérium, Közúti Főosztály)
CIWTC	Central Inland Water Transport Corporation (Központi Belföldi Víziközlekedési Vállalat)	MOT(S)	Ministry of Shipping & Transport (Shipping Wing) (Hajózási és Szállítási Minisztérium, Hajózási Főosztály)
CLW	Chitttranjan Locomotive Works (Chitttranjan Mozdony Művek)	NATPAC	National Traffic Planning and Automation Centre (Országos Közlekedéstervezési és Automatizálási Központ)
CPA	Central Port Authority (Központi Kikötői Hatóság)	NIO	National Institute of Oceanography (Országos Óceánkutató Intézet)
CRRI	Central Road Research Institute (Központi Közúti Közlekedési Kutatóintézet)	PWD	Public Works Department (Közművek Intézete)
CWC	Central Water Commission (Központi Vízügyi Bizottság)	RB	Railway Board (Vasúti Tanács)
CWPRS	Central Water and Power Research Station (Központi Vízügyi és Energiaipari Kutatóállomás)	RDGCA	R & D Wing, Directorate General of Civil Aviation (Polgári Repülési Főigazgatóság, K+F Főosztály)
DCA	Department of Civil Aviation (Polgári Repülési Intézet)	RDSO	Research Design and Standards Organization (Kutatástervezési és Szabványügyi Szervezet)
DGCA	Directorate General of Civil Aviation (Polgári Repülési Főigazgatóság)	RIATT	Railways Institute of Advanced Track Technology (Vasúti Technológiai Intézet)
DLW	Diesel Locomotive Works (Diesel Mozdony Művek)	RISSET	Railways Institute of Signal Engineering and Telecommunications (Vasúti Jeltovábbítási és Távközlési Intézet)
DMET	Directorate of Marine Engineering and Training (Tengerészeti Mérnöképzési Igazgatóság)	RSC	Railway Staff College (Vasutasképző Főiskola)
GGC	Government Glider Centre (Állami Vitorlázó Repülő Központ)	SERC	Structural Engineering Research Centre (Szerkezetmérnöki Kutatóközpont)
HRS	Highway Research Station (Országúti Kutatási Állomás)	TELCO	Tata Engineering and Locomotive Company (Tata Műszaki és Mozdony Vállalat)
HSL	Hindustan Shipyard Limited (Hindusztáni Hajóépítő Kft.)		

Szabadalmi információs rendszer

A jelenlegi szabadalmi információs rendszerek három csoportba tartoznak: a Kalkuttai Szabadalmi Hivatal és fiókirodái által nyújtott szabadalmi információs szolgáltatások, a nagpuri Szabadalmi Információs Rendszer (PIS) szabadalmi információs szolgáltatásai, valamint az Újdelhiben székelő NIC által nyújtott számítógépes szabadalmi információs szolgáltatások.

A szabadalmakkal kapcsolatos információkat minden héten egy értesítő közli: *Gazette of India, Part III, Section 2*, amely tartalmazza a benyújtott, ill. elfogadott szabadalmi igényeket, a szabadalmak megadásának, közzétételének, kiegészítésének, helyreállításának, nyilvántartásba vételének stb. lefolyását.

Az INSDOC keretében működő Országos Természettudományi Könyvtár jó pár éve megkapja a japán és az ausztrál szabadalmakat is. A Természettudományi és Ipari Kutatási Tanács (CSIR) szabadalmi részlege is fontos szerepet tölt be a szabadalmi információ szétszórásában. A részleg által nyújtott szolgáltatások kiterjednek az indiai szabadalmak helyzetére vonatkozó keresésekre, a más államok országos szabadalmi hivatalai által kibocsátott szabadalmak papírmásolatainak beszerzésére, a WPI és az INPADOC keretében végzett szabadalmi kutatások feldolgozására. A központ azon van, hogy a CSIR-laboratóriumok által kiadott szabadalmi gyorstájékoztató és referáló füzetekhez szabványos formátumot alakítson ki, hogy hasznosabbá tegye és a nemzetközi gyakorlathoz igazítsa őket.

Szabadalmi információs rendszer, Nagpur

Az indiai kormány Nagpurban felállított egy szabadalmi információs rendszert (PIS), amelynek illetékessége kiterjed az országban folyó természettudományos és műszaki szabadalmi tájékoztató tevékenység egészére. A rendszer által ellátandó feladatok:

- ▶ a szabadalmak, szabadalmi irodák hivatalos kiadványai, valamint a szabadalmi irodalommal összefüggő másodlagos források nemzetközi méretű, átfogó gyűjtése és megőrzése;
- ▶ információs szolgáltatások nyújtása (szakirodalmi keresés, referenzszolgálat, referáló szolgálat, gyors tájékoztatás, szemletanulmányok készítése, kivonat készítés, szakfordítás, másolatszolgáltatás a szabadalmi irodalomból stb.);
- ▶ az országban meglévő szabadalmi irodalom központi katalógusának szerkesztése,
- ▶ számítógépes információs szolgáltatás kiépítése a szabadalmak visszakeresésére, ill. szétsugárzására;
- ▶ egyéb feladatok (pl. a szabadalmi keresés technikájának elsajátíttatása a használókkal, a szabadalmak megismertetése, kapcsolattartás az iparral és a kutatási-fejlesztési szakemberekkel, együttműködés a külföldi szabadalmi hivatalokkal, információs központokkal és kutatási fejlesztési intézményekkel az információcseré érdekében).

A rendszer 1982 áprilisa óta havonta megjelenteti folyóiratát (*Patent Information*). A kiadvány A sorozata a kémiával és egyéb fontos, nem műszaki jellegű tárgykörökkel foglalkozik, B sorozata pedig a műszaki tudományokkal.

A Nemzeti Informatikai Központ szabadalmi információs szolgáltatásai

A számítógépes információs rendszer gondozásával a NIC-et bízták meg. A NIC 1973 óta tagja az INPADOC-nak, és rendszeresen megkapja az INPADOC "családi adatszolgáltatásait", amelyek szabványos bibliográfiai adatokat tartalmaznak a világban fellelhető szabadalmi dokumentumokról. A NIC megindította a szabadalmi dokumentumokra vonatkozó szolgáltatásait. Az általa létrehozott szabadalmi információs rendszerben több hozzáférési pont van; a szabadalmi dokumentumok az IPS-kód szerint kereshetők vissza.

Indiai Országos Tudományos Dokumentációs Központ

Nemrég állapították meg, hogy az INSDOC betölti feladatát, rendeltetészerűen működik. A kutatási, fejlesztési, szolgáltatási, oktatási, koordinációs stb. jellegű tevékenységek megfelelően felépített munkaszervezetben folynak. Egyes, célra orientált tevékenységek projektként jelennek meg. A projektek

dinamikus struktúrát alkotnak, szükség szerint alakulnak és szűnnek meg. A témakörtől és nagyságrendtől függően a projektek az egyes szervezeti egységekhez tartoznak, vagy közvetlenül az INSDOC igazgatója alá vannak rendelve.

Az INSDOC nagyobb szervezeti egységei:

- ▶ alapszolgáltatások, értéknövelt adatszolgáltatások,
 - ▶ számítógépes rendszerek és online szolgáltatások,
 - ▶ Országos Természettudományi Könyvtár,
 - ▶ oktatás és képzés,
 - ▶ technikai szolgáltatások,
 - ▶ programszervezés,
 - ▶ kísérleti projektek,
 - ▶ marketing és ügyfélszolgálat.
- Két kisebb részleg a
- ▶ szakfordító szolgálat,
 - ▶ grafikai és nyomdászolgálat.

Az INSDOC komoly tapasztalatokat szerzett az oroszról, ill. oroszra történő fordításban. E felkészültség további kibontakoztatására külön csoportot hoztak létre az orosz természettudományi és műszaki tanulmányok folytatására.

Az alapszolgáltatások és az értéknövelt adatszolgáltatások főosztálya

Tevékenységi köre: a tudományos-műszaki sorozati kiadványok, könyvek és kutatási jelentések központi katalógusának gondozása; tudományos-műszaki szakemberek nyilvántartása; tudományos és műszaki szervezetek címtára; dokumentumellátás; indiai természettudományos referátumok és indexük; idézettségi mutató; sajtókiadványok; indiai disszertációk és értekezések kivonatai és indexük stb. Ehhez a főosztályhoz tartozik az indiai tudományos sorozati kiadványok országos központi katalógusa (NUCSSI).

A számítógépes rendszerek és online szolgáltatások főosztálya

Tevékenysége: számítástechnikai szolgáltatások; nemzetközi adatbázisokhoz való hozzáférés; információ-visszakeresés; bibliográfiai adatbázisok létrehozása és beszerzése; adattovábbítás és számítógépes hálózatok; számítógépes online rendszerek és terminálos hozzáférés; bibliográfiai adatbázisokat kezelő rendszerek; bibliográfiai szolgáltatások stb.

A nemzetközi adatbázisokhoz való hozzáférési központ NISSAT-projektje (NACID) is ehhez a főosztályhoz kapcsolódik.

Országos Természettudományi Könyvtár

Ez a főosztály azt tűzte ki céljául, hogy a természettudományi könyvtárak országos mintája legyen.

Tevékenysége: folyóirat- és könyvbeszerzés; osztályozás és katalogizálás; koordináció a természettudományi könyvtárak között; helybeli használat és kölcsönzés; könyvtárközi kölcsönzés; orosz természettudományi információs központ; természettudo-

mányi gyorstájékoztató szolgálat; könyvtártudományi és dokumentációs évkönyvek; publikálás előtti információk gyűjtése; elektronikus szövegfelismerés és képfeldolgozás (archiválásra); ISDS stb.

Oktatási és képzési főosztály

Tevékenysége: rövidebb tanfolyamok; információ-tudományi levelező tanfolyamok; speciális munkahelyi képzés; információtechnológiai laboratórium; tantervek kidolgozása; oktatási kapcsolat az egyetemekkel stb.

Az Országos Bibliometriai Központot ehhez a főosztályhoz tervezik hozzácsatolni. Ugyancsak az ő feladata lesz a NISSAT rövid tanfolyamainak támogatása, valamint a kétéves levelező tanfolyam.

A technikai szolgáltatások főosztálya

Tevékenysége: fényképezés; reprográfia; használati felmérések és elemzések; adatbevitel, korrek-túrázás stb.; továbbképzések, konferenciák, szimpó-ziumok stb.; előadások; előadótermek; elektronikus hirdetőtáblák; természettudományi hírszolgálat stb.

Programszervezési főosztály

Tevékenysége: együttműködés külföldi intézményekkel; a programok figyelemmel kísérése és értékelése; tervek és projektek kezdeményezése; munkaerő-tervezés, fejlesztés és alkalmazás; a munkatársak kiképzése, betanítása; teljesítménymérés; éves jelentések készítése; területi központok koordinálása; tudományos kapcsolatok; helyzetjelentések, parlamenti megkeresések, felülvizsgálati kérdések, ipari konzultáció stb.

A kísérleti projektek főosztálya

Tevékenysége: UNESCO–RIPSO projekt; gépi fordítás; a szanszkrit nyelvű tudományos irodalom fordítása; kapacitások kiépítése a SAARC nemzeti nyelvek kezeléséhez; ismeret-adatbázisok; a mesterséges intelligenciára épülő információ-visszakérés stb.

Marketing és ügyfélszolgálati főosztály

Tevékenysége: reklám; piacutatás; közönségkapcsolatok, könyvrendelések nyilvántartása; számlázás; a kereslet előrejelzése; a termelés tervezése stb.

Szakfordítói szolgálat

Tevékenysége: fordítás idegen nyelvről; nemzetközi fordítói iroda; fordítók nyilvántartása; a fordítók országos indexe; szakkifejezések adatbankja stb.

Grafikai és nyomdászolgálat

Tevékenysége: grafikai tervezés; elektronikus kiadványok előállítás; lézer-fényszedés; formátum-szerkesztés; nyomtatás stb.

INSDOC adatbázisok

Az INSDOC jelenleg három adatbázisra fizet elő: CA Search, INSPEC és COMPENDEX. Ezek alapján témafigyelő (SDI) szolgáltatást végez. Sok egyéb adatbázist is kifejlesztettek; ezek többnyire géppel olvasható formában működnek, de papírváltozatuk is létezik. Az INSDOC által létrehozott adatbázisok: indiai adatközpont (Data Centre in India), indiai természettudományi információs szolgáltatások (Science Information Services in India), a CSIR laboratóriumban folyó kurrens kutatások (Current Research Projects in CSIR Laboratories), indiai tesztelőállomások (Testing Facilities in India), indiai tudományos időszaki kiadványok (Indian Scientific Periodicals), a tudományos folyóiratok központi katalógusa (Union Catalogue of Scientific Serials), az indiai természettudományi referáló folyóirat (Indian Science Abstracts). Az INSDOC a NIC, valamint más információközpontok adatbázisaihoz is hozzáférést biztosít, pl. a bombayi Bhabha Atomkutató Központ (BARC), az Indiai Űrkutatási Szervezet (ISRO) vagy a Bharat Nehéztudományi Kft. (BHEL) adatbázisaihoz. Az INSDOC kapcsolódott a CSIR-hez, a PID-hez és a NISTADS-hoz. A CSIR műszaki alkalmazási részlege RUDBASE néven tart fenn egy számítógépesített adatbázist. A RUDBASE adatokat tartalmaz a Tanács által folytatott kutatások és az általa nyújtott technikai szolgáltatások segítségével kifejlesztett, támogatott, együttműködésre épülő rendszerekről és konzultációs megbízásokról. Az információs és kiadói főigazgatóság (PID) három adatbázist gondoz, nevezetesen az indiai nyersanyagok és ipari termékek szakirodalmi adatbázisát, a gyógynövényekre vonatkozó referáló lapot (Medicinal and Aromatic Plants Abstracts), valamint a PID által megjelentetett tudományos folyóirat indexét. Az Országos Tudományos-Műszaki és Fejlesztési Intézet (NISTADS) a vezetői információs rendszerek, valamint a természet- és műszaki tudományok tudománypolitikája tárgykörében épít adatbázisokat.

Irodalom

- [1] SHAIENDRA, K.–NEOGI, R. N.: Perspectives and role of information development in the Seventh Five Year Plan of CSIR. = IASLIC Bulletin, 30. köt. 3. sz. 1985. p. 117–123.
- [2] VERMA, R. K.–SHAIENDRA, K.: Information flow in industrial context as seen through some information products and services. = IASLIC Conference, XIV. New Delhi, 1983.

- [3] BANERJEE, S. R.: Need for Indian agricultural libraries and information system. = AGARWAL, S. R. (Ed.): Perspectives in library and information science: Viswanathan Festschrift 1. köt. Ludenow, 1981. p. 258–267.
- [4] BANERJEE, U. K.: Technology information system for India. = Journal of Scientific and Industrial Research, 39. köt. 1980. p. 597–607.
- [5] SHARMA, S. C.– GUPTA, B. M.– TYAGI, P. D.: Bioenergy R&D: a bibliometric analysis of Indian literature, 1972–82. National Seminar Bioenergy Information Sources, New Delhi, 1985.
- [6] AGARWAL, S. P.: Horizons in national information system in social sciences in India. = Journal of Library and Information Science, 7. köt. 1. sz. 1982. p. 33–60.
- [7] RAGAVAN, M. C.– GUPTA, S. P.: National transportation information services network. = National Seminar on Cooperation in Information Management, Jamshedpur, 1983.
- [8] VIKAS, O. et al.: Patent information system. = Electronics Information and Planning, 10. köt. 3. sz. 1982. p. 93–106.

Fordította: Mándy Gábor

Beérkezett: 1989. XII. 21-én.

Kedvezményes online szabadalomkeresés!

Felhasználóinknak az adatbázis-használati díj értékéből **20%**, az offline nyomtatás költségéből **10%**, az online nyomtatás költségéből **70% kedvezményt** adunk, ha a keresést a **WORLD PATENTS INDEX** adatbázisban végezzük.

Lehetőségek

- ▶ **Téma szerinti keresés**
a dokumentumban előforduló jellemző kulcsszavak, szakkifejezések és a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás jelzetei szerint bármilyen témakörben előzetes (nem hivatalos) újdonságvizsgálatra, marketingvizsgálatokhoz, fejlesztési stratégia kidolgozásához, licencvásárlás előkészítésére stb.
- ▶ **Szabadalmas szerinti keresés**
- ▶ **Feltalálók szerinti keresés**
- ▶ **Szabadalomcsalád-keresés**
- ▶ **Ekvivalens szabadalmak kikeresése 30 országra**
- ▶ **Műanyagok és más vegyületek szabadalmi információinak feltárása speciális, erre a célra kifejlesztett kódrendszer alkalmazásával.**

Az online kikeresett szabadalmi hivatkozások alapján kívánságra beszereztetjük a teljes szabadalmi dokumentum másolatát is.

Költségvetési szervek még további **10% kedvezményt** kapnak!

Importon alapuló szolgáltatásunkért Ön forintban fizet!

A keresés árát utókalkulációval számlázzuk a nyugati szolgáltató által megküldött számla alapján.

OMK
SZÁMÍTÓGÉPES IRODALOMKUTATÁS
Budapest, Múzeum u. 17. 131. sz.
Telefon: 138-4983
138-2300/149 v. 119.

Szakértőink: Roboz Péter, Válas György, Pjeczka Etelka